

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

કલેક્ટર સુલતાનપુર અને અન્ય

વિરુદ્ધ

રાજા જગદિશ પ્રસાદ સાહી

૫ નવેમ્બર, ૧૯૬૪

[કે. સુબ્બારાવ, જે. સી. શાહ, એસ. એમ. સિકરી, ન્યાયમૂર્તિઓ]

ચુપી જમીનદારી નાબૂદી અને જમીન સુધારણા અધિનિયમ, ૧૯૫૨ (ચુપી અધિનિયમ નંબર ૧/૧૯૫૨), કલમ ૬ (ડી))—ચુપી જમીનદારી નાબૂદી અને જમીન સુધારણા નિયમો, નિયમ ૮એ— કૃષિ આવકવેરાની બાકી રકમ—વળતરની બાકી રકમ સામે સમાયોજન—જો ફરજિયાત હોય તો.

નાયબ કમિશનર દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલા પ્રમાણપત્ર અનુસાર ચુપી કૃષિ આવકવેરો અધિનિયમ, ૧૯૪૯ હેઠળ આકારણી કરાયેલા કરવેરાના હતાની વસૂલાત માટે પ્રતિવાદી સામે કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવી હતી.પ્રતિવાદીએ બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ અપીલકર્તાઓને

બળજબરીપૂર્વકની પ્રક્રિયા દ્વારા વસૂલાત માટે કોઈ પગલાં લેવાનું ટાળવા માટે નિર્દેશ આપવા માટે અને વૈકલ્પિક રીતે, જો કોઈ રકમ વસૂલ કરી શકાય તેવું માનવામાં આવે તો, મહેસૂલ અધિકારીઓને ચુપી જમીનદારી નાબૂદી અને જમીન સુધારણા અધિનિયમ હેઠળ પ્રતિવાદીને આપવામાં આવેલા વળતર બોન્ડ્સ સામે તેને સમાયોજિત કરવા માટે નિર્દેશ આપવા માટે હાઈકોર્ટનો દરવાજો ખખડાવ્યો હતો. ઉચ્ચ અદાલતે એવું માન્યું હતું કે કલેક્ટર જમીનદારી નાબૂદી અધિનિયમ હેઠળ પ્રતિવાદીને ચૂકવવાપાત્ર વળતર બોન્ડને કારણે કરવેરાના હમાને સંતોષમાં સ્વીકારવા માટે બંધાયેલા છે. અપીલમાં

ઠરાવ્યું (i) કલેક્ટર પાસે પ્રતિવાદીને ચૂકવવાના વળતરની રકમ સામે કૃષિ આવકવેરાની ચૂકવણીની જવાબદારીના સમાયોજનની બાબતમાં કોઈ વિકલ્પ નહોતો, જે "હજુ બાકી હતી".[૩૪ એ-બી]

જમીનદારી નાબૂદી અને જમીન સુધારણા નિયમોનો નિયમ ૮-એ શરતોમાં ફરજિયાત છે અને કલેક્ટરને પૂરી પાડવામાં આવેલી રીતે કર વસૂલવાની ફરજ પાડે છે. જે અભિવ્યક્તિ સાથે નિયમ ખુલે છે તે "રાજ્ય સરકારના બાકી લેણાં વસૂલવાના અધિકાર પ્રત્યે પૂર્વગ્રહ વિના" તે ફરજને વિકલ્પમાં રૂપાંતરિત કરતું નથી. આ કલમ માત્ર એવી જોગવાઈ કરે છે કે વળતર સામે બાકી નીકળતી રકમને સમાયોજિત કરવાની કલેક્ટર પર લાદવામાં આવેલી જવાબદારી અન્ય માધ્યમો દ્વારા બાકી નીકળતી રકમની વસૂલાત કરવાના

રાજ્ય સરકારના અધિકારને નુકસાન પહોંચાડશે નહીં.[૩૩ એફ-એચ]

((૨) આ કેસ સ્પષ્ટપણે કલમ ૬ (ડી) ની શરતોની અંદર આવતો હતો અને નિયમ ૮-એનો લાભ પ્રતિવાદીને સ્વીકાર્યો હતો. કરવેરાનું મૂલ્યાંકન ૩૦ જૂન, ૧૯૫૨ના રોજ પૂરા થતા સમયગાળા માટે કરવામાં આવ્યું હતું.

આકારણી અગાઉના વર્ષની સમાપ્તિ પછી અને નિહિત કરવાની તારીખ પછી કરવામાં આવી હતી પરંતુ જે આવક કરવેરા માટે જવાબદાર હતી તે અગાઉના વર્ષની આવક હતી જે નિહિત કરવાની તારીખ પહેલાની હતી.[૩૪ એફ-જી]

દીવાની અપીલીય હકૂમત: ૧૯૬૩નો સિવિલ અપીલ નંબર ૧૦૧૪.

૭ એપ્રિલ ૧૯૬૦ ના ચુકાદા અને હુકમનામાથી વિશેષ રજા દ્વારા , અલ્હાબાદ હાઈકોર્ટના સિવિલ વિવિધ રિટ નંબર ૧૫૬૨/૧૯૫૬ માં. અપીલ

અપીલકર્તા તરફે સી. બી. અગ્રવાલ, એન. ડી. કારખાનીસ અને ઓ. પી. રાણા.

પ્રતિવાદી માટે ટી. એન. સેઠી અને દીન દયાલ શર્મા

કોર્ટનો ચુકાદો જસ્ટિસ શાહે આપ્યો હતો.

પ્રતિવાદી-રાજા જગદીશ પ્રસાદ સાહીની કૃષિ આવકનું સુલ્તાનપુરના કલેક્ટર દ્વારા ૧ જુલાઈ, ૧૯૫૧થી ૩૦ જૂન, ૧૯૫૨ના સમયગાળાને

અનુરૂપ ફસલી વર્ષ ૧૩૫૯ માટે ૧૯૪૯ના ચુપી કૃષિ આવકવેરાના અધિનિયમ ૩ હેઠળ કરવેરા હેઠળ મૂલ્યાંકન કરવામાં આવ્યું હતું અને તેમને બાકી રકમ દરેક રૂ.૧૩,૨૭૪-૫-૦ હતી તે ચાર એકસરખા હપ્તા માં ચુકવવા ની હતી પ્રતિવાદી ૯ ડિસેમ્બર, ૧૯૫૨ અને ૯ ફેબ્રુઆરી, ૧૯૫૩ના રોજ ચૂકવવાપાત્ર પ્રથમ અને બીજા હપ્તાની ચૂકવણી કરવામાં નિષ્ફળ ગયો હતો.મહેસૂલ સત્તાવાળાઓએ પ્રતિવાદી પર બે હપ્તાની ચુકવણીમાં ડિફોલ્ટ માટે દંડ તરીકે કુલ ૪,૪૦૦ રૂપિયા ચૂકવવાની જવાબદારી લાદવામાં આવી હતી.

સુલ્તાનપુરના ડેપ્યુટી કમિશનર દ્વારા બહાર પાડવામા આવેલા પ્રમાણપત્ર અનુસાર, પ્રતિવાદી સામે બીજા હપ્તાની રકમ અને દંડ તરીકે ૧૭,૬૭૪-૫-૦ વસૂલવા માટે કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવી હતી.ત્યારબાદ પ્રતિવાદીએ અલ્હાબાદ ખાતેની ઉચ્ચ ન્યાયાલય સમક્ષ બંધારણ ના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ એક રિટ માટે અરજી રજૂ કરી હતી, જેમાં સુલ્તાનપુર અને અલ્હાબાદના કલેક્ટરને બળજબરીથી પ્રક્રિયા દ્વારા પ્રમાણપત્ર હેઠળ દાવો કરવામાં આવેલી રકમની વસૂલાત કરવા અથવા તેની વસૂલાત માટે કોઈ પગલાં લેવાથી દૂર રહેવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો, અને વૈકલ્પિક રીતે, જો રકમ અથવા તેનો કોઈ ભાગ વસૂલ કરી શકાય તેવું માનવામાં આવે તો, મહેસૂલ અધિકારીઓને ૧૯૫૧ના ચુપી જમીનદારી નાબૂદી અને જમીન સુધારણા અધિનિયમ નંબર ૧ હેઠળ પ્રતિવાદીને આપવામાં આવેલા વળતર

બોન્ડ સામે આ રીતે ચૂકવવાપાત્ર રકમને સમાયોજિત કરવા નિર્દેશ કરતી રિટ માટે-જેને હાલ "નાબૂદીકાયદો" કહેવામાં આવે છે. ".ઉચ્ચ અદાલતે એવું માન્યું હતું કે યુપી કૃષિ આવકવેરો અધિનિયમ, ૧૯૪૯ની કલમ ૩ હેઠળ યોગ્ય રીતે પસાર કરાયેલા આદેશોના આધારે દંડની વસૂલાત ન થવી, વેચાણ માટેની જોખમમાં મુકાયેલી કાર્યવાહી રદબાતલ છે અને કલેક્ટર નાબૂદી અધિનિયમ હેઠળ પ્રતિવાદીને ચૂકવવાપાત્ર વળતર બોન્ડને કારણે કરવેરાના હપતાને સંતોષમાં સ્વીકારવા માટે બંધાયેલા છે. તદનુસાર કોર્ટે દંડની રકમની વસૂલાત માટેની કાર્યવાહીને રદ કરી હતી અને નિર્દેશ આપ્યો હતો કે મહેસૂલ સત્તાવાળાઓ જમીનદારી નાબૂદી અને જમીન સુધારણા નિયમોના નિયમ ૮-એ હેઠળ પ્રતિવાદીને કરવેરાના હસાના સંદર્ભમાં ચુકાદામાં દર્શાવેલ રીતે અનુદાન આપે.તે આદેશની વિરુદ્ધ, સુલતાનપુર અને અલ્હાબાદના કલેક્ટરોએ વિશેષ રજા સાથે આ અદાલતમાં અપીલ કરી છે.

દંડની વસૂલાતનો દાવો અમારી સામે કરવામાં આવ્યો નથી અને તે વતી કશું કહેવાની જરૂર નથી.જોકે, મહેસૂલ સત્તાવાળાઓ દાવો કરે છે કે વળતર બોન્ડ સામે ઉત્તર પ્રદેશ કૃષિ આવકવેરાના કાયદા હેઠળ ચૂકવવાપાત્ર કર તરીકે બાકી રકમ માટે જવાબદારીને સમાયોજિત કરવાનો આદેશ હાઈકોર્ટ દ્વારા કરી શકાતો નથી.

આ અરજીને ત્રણ આધારો પર સમર્થન આપવાની માંગ કરવામાં આવી

છે:((૧) ૧૯૫૧ના અધિનિયમ ૧ની કલમ ૬૮ હેઠળ વળતર બોન્ડ બહાર પાડીને પ્રતિવાદીને ચૂકવવાનું વળતર પહેલેથી જ ચૂકવવામાં આવ્યું છે અને મધ્યસ્થીને પહેલેથી જ પહોંચાડવામાં આવેલા વળતર બોન્ડ સામે કર જવાબદારીનું સમાયોજન કરવા માટે કોઈ આયોજન નથી; (૨) જમીનદારી નાબૂદી અને જમીન સુધારણા નિયમોના નિયમ ૮-એ હેઠળ કલેક્ટર પાસે ચૂકવવાપાત્ર વળતર સામે બાકી કર માટે જવાબદારીને સમાયોજિત કરવાનો વિકલ્પ છે, પરંતુ તે મધ્યસ્થીના કહેવા પર તે રાહત આપવા માટે બંધાયેલો નથી; અને

((૩) ૧૯૫૧ના અધિનિયમ ૧ની કલમ ૬ હેઠળ ૧ જુલાઈ, ૧૯૫૨ પછીના સમયગાળા માટે ચૂકવવાપાત્ર કરની રકમ મધ્યસ્થીને ચૂકવવાપાત્ર વળતર સામે ચૂકવવા માટે જવાબદાર નથી.

પ્રથમ દલીલ હાઈકોર્ટ સમક્ષ ઉઠાવવામાં આવી ન હતી.કે ન તો એવી પૂરતી સામગ્રી છે કે જેના પર એવા નિષ્કર્ષ પર પહોંચી શકાય કે વળતરના સંદર્ભમાં બાકી રહેલા તમામ પ્રમાણપત્રો પ્રતિવાદીએ નિયમ ૮-એ હેઠળ સમાયોજન માટે દાવો કર્યો તે પહેલાં તેને પહોંચાડવામાં આવ્યા હતા.૧૯૫૩ની શરૂઆતમાં જ પ્રતિવાદીએ દાવો કર્યો હતો કે તેને ચૂકવવાપાત્ર વળતરની રકમ સામે બાકી કરની રકમની ચૂકવણી કરવામાં આવે અને મહેસૂલ સત્તાવાળાઓ આ અદાલતમાં જે કેસ દાખલ કરવા માગે છે તે એ છે કે વળતર બોન્ડ ૧૯૫૫માં જારી કરવામાં આવ્યા હતા ઉચ્ચ અદાલત સમક્ષ પ્રતિવાદી

દ્વારા અરજીમાં કરવામાં આવેલા કેટલાક દાવાઓ પર અને ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશ સામે આ અદાલતમાં અપીલ કરવાની મંજૂરી માટેની અરજીમાં પઠન પર આધાર મૂકવામાં આવ્યું હતું. ફરિયાદ-૩૬માં પારા .(૪) પ્રતિવાદીએ ઉચ્ચ અદાલત સમક્ષ દાવો કર્યો હતો કે જો રકમ અથવા તેનો કોઈ ભાગ વસૂલ કરવા યોગ્ય હોવાનું માનવામાં આવે, તો તે મહેસૂલ સત્તાવાળાઓ દ્વારા અરજદારને ઉલ્લંઘન અધિનિયમ હેઠળ આપવામાં આવેલી આવી રકમના અંકિત મૂલ્યના વળતર બોન્ડ સામે સમાયોજિત કરવાનો નિર્દેશ આપી શકાય છે. પ્રમાણપત્ર માટેની અરજીમાં ઉલ્લેખિત આધારોમાં કે કેસ આ અદાલતમાં અપીલ કરવા માટે યોગ્ય છે, અપીલકર્તાઓ દ્વારા ભારપૂર્વક જણાવવામાં આવ્યું હતું કે વળતરની ચુકવણીમાં નાબૂદી અધિનિયમ હેઠળ જવાબ આપનારને બોન્ડ આપવામાં આવ્યા હતા અને પ્રતિવાદીને વળતરની કોઈ રકમ ચૂકવવાપાત્ર રહી ન હતી. અરજીમાં મારો સ્વીકાર એટલો સ્પષ્ટ અને અસંદિગ્ધ નથી કે અમે આ અદાલતમાં પ્રથમ વખત તેના પર કાર્યવાહી કરવા માટે ન્યાયી હોઈશું, તેમ છતાં ઉચ્ચ અદાલતમાં તેના પર કોઈ નિર્ભરતા મૂકવામાં આવી ન હતી. ન તો બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૩૩ હેઠળ પ્રમાણપત્ર માટેની અરજીમાં પ્રથમ વખત ઉઠાવવામાં આવેલી અરજી પર આધાર રાખી શકાય નહીં.

ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્યના મહેસૂલ સત્તાવાળાઓ વતી હાજર રહેલા શ્રી અગરવાલએ અલ્હાબાદના કલેક્ટરના પત્રના ભાગો પણ વાંચ્યા હતા, જેમાં

તે અધિકારીએ જણાવ્યું હતું કે હાઈકોર્ટના આદેશ પછી પ્રતિવાદીને વળતર બોન્ડ હેઠળ ઉપાડેલી રકમ પરત કરવા માટે કહેવામાં આવ્યું હતું, પરંતુ પ્રતિવાદી આમ કરવામાં નિષ્ફળ ગયો હતો અને જાહેર દેવું કાર્યાલય એવા સંજોગોમાં, નાબૂદી અધિનિયમ હેઠળ ઘડવામાં આવેલા નિયમોના નિયમ ૮-એ અનુસાર, વળતર બોન્ડ સામે બાકી કરની સમાયોજનને મંજૂરી આપવામાં અસમર્થ હતું.અમે આ તબક્કે આવા કોઈપણ વધારાના પુરાવાને ધ્યાનમાં લેવાનું વાજબી ઠેરવીશું નહીં.જો પ્રથમ આધારમાં કોઈ તથ્ય હતું, તો આ બાબત હાઈકોર્ટના ધ્યાનમાં લાવવી જોઈતી હતી અને તેના સમર્થનમાં પુરાવા તે કોર્ટમાં રજૂ કરવા જોઈતા હતા.

બીજા અને ત્રીજા આધારોને ૧૯૪૯ના ઉત્તર પ્રદેશ કૃષિ આવકવેરાના કાયદા ૩ દ્વારા એકસાથે ધ્યાનમાં લઈ શકાય છે, દરેક વ્યક્તિની અગાઉના વર્ષની કુલ કૃષિ આવક પર કાયદાની જોગવાઈઓ અને ઘડવામાં આવેલા નિયમોને આધિન દરેક વર્ષ માટે અનુસૂચિમાં ઉલ્લેખિત દરે કૃષિ આવકવેરો અને સુપર ટેક્સ વસૂલવામાં આવે છે.કલમ ૨ (૧૩) દ્વારા "અગાઉનું વર્ષ" શબ્દને વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવ્યો છે, જેનો અર્થ થાય છે મૂલ્યાંકન કરવાના વર્ષ પહેલાના ૩૦મી જૂનના રોજ સમાપ્ત થતા બાર મહિના.રાજ્ય સરકાર દ્વારા યોગ્ય જાહેરનામાના મુદ્દા પર નાબૂદી અધિનિયમની કલમ ૬ મુજબ, રાજ્યમાં તમામ વસાહતો તમામ બોજોથી મુક્ત છે.જ્યારે આવી સૂચના રાજ્ય રાજપત્રમાં પ્રકાશિત કરવામાં આવે છે, ત્યારે કોઈ પણ કરાર અથવા

દસ્તાવેજમાં અથવા તે સમયે અમલમાં રહેલા અન્ય કોઈ કાયદામાં જે કંઈપણ હોય તે છતાં અને અધિનિયમમાં અન્યથા જોગવાઈ કરવામાં આવી છે તે સિવાય, કલમ ૬ માં નિર્ધારિત પરિણામો, નિમણૂકની તારીખની શરૂઆતથી, તે વિસ્તાર કે જેની સાથે સૂચના સંબંધિત છે તેમાં પરિણામે છે.કલમ ૬ ની કલમ (ડી) દ્વારા, એક પરિણામ એ છે કે

"ઉત્તર પ્રદેશ કૃષિ આવકવેરો અધિનિયમ, ૧૯૪૮ હેઠળ આકારણી કરાયેલી કૃષિ આવક પરના કરવેરાને કારણે મધ્યસ્થી અથવા અન્ય બાકી નીકળતી મિલકતને લગતી આવક, ઉપકર અથવા અન્ય બાકી નીકળતી રકમની તમામ બાકી નીકળતી તારીખ પહેલાના કોઈપણ સમયગાળા માટે આવા મધ્યસ્થી પાસેથી વસૂલાત ચાલુ રહેશે અને વસૂલાતની અન્ય કોઈ રીતને પૂર્વગ્રહ વિના, પ્રકરણ ૩ હેઠળ આવા મધ્યસ્થીને ચૂકવવાપાત્ર વળતરના નાણાંમાંથી રકમ બાદ કરીને વસૂલ કરી શકાય છે:

કલમ ૨૬ રાજ્ય સરકારને અધિનિયમના પ્રકરણ ૨ ની જોગવાઈઓને અમલમાં મૂકવાના હેતુથી નિયમો બનાવવા માટે અધિકૃત કરે છે જેમાં કલમ ૬ આવે છે.કાયદાનું પ્રકરણ ૩ વળતરની આકારણી સાથે સંબંધિત છે.કલમ ૬૮, જે પ્રકરણ ૪માં જોવા મળે છે, તે જોગવાઈ કરે છે કે અધિનિયમ હેઠળ ચૂકવવાપાત્ર વળતર રોકડ અથવા બોન્ડ્સમાં, અથવા અંશતઃ રોકડમાં અને અંશતઃ બોન્ડ્સમાં આપવામાં આવશે જે સૂચવવામાં આવે.કલમ ૬ (ડી) સાથે વાંચી શકાય તેવી કલમ ૨૬ હેઠળ, રાજ્ય સરકાર દ્વારા નિયમ ૮-એ

ઘડવામાં આવ્યો હતો.તે નિયમ, જે ૧૭ ઓગસ્ટ, ૧૯૫૪ થી અમલમાં આવ્યો, તે પ્રદાન કરે છે:

"રાજ્ય સરકારના કાયદા હેઠળ તેના માટે ખુદ્દા હોય તેવા અન્ય માધ્યમો દ્વારા નીચે દર્શાવેલ બાકી રકમની વસૂલાત કરવાના અધિકાર પ્રત્યે પૂર્વગ્રહ વિના:

(૧) ઉત્તર પ્રદેશ જમીનદારી નાબૂદી અને જમીન સુધારણા અધિનિયમ, ૧૯૫૦ (૧૯૫૧નો અધિનિયમ ૧) ની કલમ ૪ હેઠળ જાહેરનામાના પરિણામે રાજ્ય સરકારને સોંપવામાં આવેલી વસાહતોના સંબંધમાં જમીન મહેસૂલની તમામ બાકી રકમ અને યુપી કૃષિ આવકવેરો અધિનિયમ, ૧૯૪૮ (૧૯૪૯નો યુપી અધિનિયમ ૩) હેઠળ આકારણી કરાયેલ કૃષિ આવક પરનો કર, જે નિહિત કરવાની તારીખ પહેલાંના કોઈપણ સમયગાળા માટે મધ્યસ્થી પાસેથી બાકી છે, તેની વસૂલાત કરવામાં આવશે.

((ક) એવા મધ્યસ્થીના કિસ્સામાં કે જેને વચગાળાના વળતરની રકમમાંથી ૧૦,૦૦૦ રૂપિયા કે તેથી વધુની જમીનની આવકનું મૂલ્યાંકન કરવામાં આવ્યું હોય, અને

(બી) મધ્યસ્થીના કિસ્સામાં, જેને ચૂકવવાપાત્ર વળતરની રકમમાંથી કપાત કરીને વાર્ષિક ૧૦,૦૦૦ રૂપિયાથી ઓછી જમીનની આવકનું મૂલ્યાંકન કરવામાં આવ્યું હતું;

રાજ્ય સરકાર દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલી દલીલ કે નિયમ ૮-એ કલેક્ટરને માત્ર જમીન મહેસૂલ તરીકે અથવા વળતર સામે ગોઠવણ દ્વારા કૃષિ આવકવેરો તરીકે બાકી રકમ વસૂલવાના વિકલ્પ સાથે રોકાણ કરે છે અને તેને મજરે આપવા માટે ફરજ પાડતો નથી, તે અમારા ચુકાદામાં સ્વીકારી શકાતો નથી. નિયમ ૮-એની શરતોમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે મધ્યસ્થી પાસેથી નિહિત કરવાની તારીખ પહેલાંના કોઈપણ સમયગાળા માટે બાકી રકમની વસૂલાત કલમ (એ) અને (બી) માં દર્શાવેલ રીતે કરવામાં આવશે. આ નિયમ શરતોમાં ફરજિયાત છે અને કલેક્ટરને પૂરી પાડવામાં આવેલી રીતે કર વસૂલવાની ફરજ પાડે છે. "રાજ્ય સરકારના લેણાં વસૂલવાના અધિકાર પ્રત્યે પૂર્વગ્રહ વિના" જે અભિવ્યક્તિ સાથે નિયમ ખુલે છે તે તે ફરજને વિકલ્પમાં રૂપાંતરિત કરતું નથી. આ કલમ માત્ર એવી જોગવાઈ કરે છે કે વળતર સામે બાકી નીકળતી રકમને સમાયોજિત કરવાની કલેક્ટર પર લાદવામાં આવેલી જવાબદારી અન્ય માધ્યમો દ્વારા બાકી નીકળતી રકમની વસૂલાત કરવાના રાજ્ય સરકારના અધિકારને નુકસાન પહોંચાડશે નહીં. જો, કોઈ પણ કારણોસર, ગોઠવણને અસરકારક બનાવી શકાતી નથી અને કરવેરા તરીકે અથવા જમીનની આવક તરીકે રાજ્યને ચૂકવવાની રકમ સમાયોજન દ્વારા વસૂલ કરી શકાતી નથી, તો કાયદા દ્વારા મંજૂરી આપવામાં આવેલી અન્ય કોઈ પણ રીતે બાકી રકમ વસૂલવાનો રાજ્ય સરકારનો અધિકાર પૂર્વગ્રહયુક્ત નથી. તેથી, ઉચ્ચ અદાલતને એવું માનવા

માટે અધિકાર હતો કે કલેક્ટર પાસે પ્રતિવાદીને ચૂકવવાપાત્ર વળતરની રકમ સામે કૃષિ આવકવેરાની ચૂકવણીની જવાબદારીના સમાયોજનની બાબતમાં કોઈ વિકલ્પ નથી, જે ઉચ્ચ અદાલતની દૃષ્ટિએ "હજુ પણ બાકી છે".

જો કે, એવી વિનંતી કરવામાં આવી હતી કે નિયમ ૮-એ નાબૂદી અધિનિયમની કલમ ૨૬ હેઠળ અનામત શક્તિનો ઉપયોગ કરીને કલમ ૬ ની કલમ (ડી) ની જોગવાઈઓને અસરકારક બનાવવા માટે બનાવવામાં આવ્યો છે, અને નિયમ હેઠળ સમાયોજન માત્ર કૃષિ આવકવેરાના સંદર્ભમાં જ કરી શકાય છે જે નિહિત થવાની તારીખ પહેલાંના કોઈપણ સમયગાળા માટે ચૂકવવાપાત્ર છે. આ કાયદાની યોજના એવી હતી કે કલમ ૬ દ્વારા રાજ્યમાં સંપત્તિ નિહિત કરવામાં આવી હોવા છતાં, જમીન મહેસૂલની બાકી રકમ અથવા અન્ય બાકી રકમ અને કૃષિ આવકવેરાની વસૂલાત ચાલુ રહેશે અને આમ વસૂલાત ચાલુ રહે તે રકમ મધ્યસ્થીના અધિકારોની ફરજિયાત સમાપ્તિ માટે ચૂકવવાપાત્ર વળતર સામે સમાયોજિત કરવાના નિયમો હેઠળ જવાબદાર છે. કલમ ૬ (ડી) માં "ઉત્તર પ્રદેશ કૃષિ આવકવેરો અધિનિયમ, ૧૯૪૮ હેઠળ નિર્ધારિત કૃષિ આવક પરના કરવેરાના કારણે બાકી નીકળતી રકમ" કલમ ૬ (ડી) પર આધાર રાખીને એવી વિનંતી કરવામાં આવી હતી કે જો ઉત્તર પ્રદેશ કૃષિ આવકવેરો અધિનિયમ, ૧૯૪૮ની કલમ ૩ હેઠળ કરવેરાની વસૂલાત અગાઉના વર્ષની કુલ કૃષિ આવક પર થઈ શકે છે, તો પણ તે આકારણીના વર્ષ માટે બાકી કર છે અને તેથી ૧ જુલાઈ, ૧૯૫૨થી

૩૦ જૂન, ૧૯૫૩ના સમયગાળા માટે પ્રતિવાદી પર આકારણી કરાયેલ કર કાયદાની કલમ ૬ (ડી) ની શરતોમાં આવતો નથી. વળતરની રકમ સામે કર ચૂકવવા માટે જવાબદારીના સમાયોજનનો દાવો કરવા માટે નિયમ ૮-એ લાગુ કરી શકાતો નથી.અમે આ અરજી સ્વીકારી શકતા નથી.ઉત્તર પ્રદેશ કૃષિ આવકવેરાના કાયદાની કલમ ૩ અગાઉના વર્ષની કુલ કૃષિ આવક પર ભારપૂર્વક કર વસૂલ કરે છે.એ વાત સાચી છે કે આ કાયદા હેઠળ આકારણી અગાઉના વર્ષની સમાપ્તિ પછી કરવામાં આવે છે, પરંતુ જે આવક કરવેરાને પાત્ર છે તે અગાઉના વર્ષની આવક છે.વિધાનસભાએ અગાઉના વર્ષની કૃષિ આવક વસૂલવા માટે જવાબદારી લાદવાનો ઇરાદો સ્પષ્ટ રીતે વ્યક્ત કર્યો છે.તેથી આકારણી કરેલો કર અગાઉના વર્ષના સમયગાળા માટે એટલે કે ૩૦ જૂન, ૧૯૫૨ના રોજ પૂરા થયેલા સમયગાળા માટે છે.આ કેસ સ્પષ્ટપણે કલમ ૬ (ડી) ની શરતોની અંદર આવ્યો હતો અને ૮-એનો લાભ પ્રતિવાદીને સ્વીકાર્યો હતો.

નિયમ ૮-એ કલેક્ટરને મધ્યસ્થી દ્વારા ચૂકવવાપાત્ર વળતર સામે કૃષિ આવકવેરાની ચૂકવણી કરવાની જવાબદારીને સમાયોજિત કરવાની જરૂર છે.આ આદેશમાં, ઉચ્ચ અદાલતે કલેક્ટરને પ્રતિવાદીની તરફેણમાં આદેશ આપવાનો નિર્દેશ આપ્યો છે, પરંતુ આદેશ આપતા ઉચ્ચ અદાલતે એવી ધારણા પર કાર્યવાહી કરી છે કે વળતર બોન્ડ પ્રતિવાદીને પહોંચાડવાનું બાકી છે.

પહેલેથી જ નિર્ધારિત કારણો માટે, એવી કોઈ સામગ્રી નથી કે જેના પર ધારણાનું સત્ય નક્કી કરી શકાય.તેથી, અમે ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશને રદ કરીએ છીએ અને કોઈ વળતર બોન્ડ પહોંચાડવાનું બાકી છે કે કેમ અને જો નહીં, તો કોઈ યોગ્ય આદેશ અથવા નિર્દેશ દ્વારા, પ્રતિવાદીને ચૂકવવાપાત્ર વળતર સામે કર જવાબદારીનું સમાયોજન, જે ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા નિયમ ૮-એ હેઠળ નિર્દેશિત કરવામાં આવ્યું છે, તેને અસરકારક બનાવી શકાય છે.તે નક્કી કરવા માટે કેસને ઉચ્ચ અદાલતમાં ફરી મોકલીએ છીએ,ઉચ્ચ અદાલત પહેલેથી જ રેકૉર્ડ પર રહેલા પુરાવા અથવા પક્ષો દ્વારા રેકૉર્ડ પર લાવવામાં આવે તેવા અન્ય પુરાવાઓ પર અરજીનો નિકાલ કરશે.

આ અપીલના ખર્ચ અંગે કોઈ આદેશ આપવામાં આવશે નહીં.

કેસને રિમાન્ડ કરી મોકલવા માં આવ્યો છે.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ

પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.